

Motion till riksdagen 2020/21:3174

av **Per Lodenius m.fl. (C)**

Fri journalistik och opinionsbildning som bevakar hela Sverige

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att noga följa utvecklingen inom medieområdet både för att se effekterna av stöden med anledning av coronapandemin och för att på längre sikt säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hot mot journalister och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion så långt det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för fri användning och tillkännager detta för regeringen.

Tillgång till allsidig och oberoende nyhetsbevakning

Coronapandemin har satt ljuset på betydelsen av allsidig och oberoende nyhetsbevakning i hela landet. Behovet av att bland annat beskriva vad som sker i samhället och vad som kan göras för att minska verkningarna av pandemin är stort. Samtidigt har annonsintäkterna rasat. En permanent förstärkning av mediestödet på 200 miljoner kronor per år från innevarande år har beslutats under våren 2020. Därtill har beslutats om ett bredare stöd på 500 miljoner kronor som omfattar fler nyhetsmedier för att minska konsekvenserna av pandemins verkningar. Detta stöd gäller för 2020.

Detta är åtgärder som har satts in i detta akuta läge och effekter av dessa behöver följas upp. Hur utvecklingen inom medieområdet kommer att bli på längre sikt behöver

följas noga för att kunna vidta adekvata åtgärder för att säkra tillgången till allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet framöver.

Det sker fortsatt stora och snabba förändringar inom medieområdet. Många lokalredaktioner har lagts ner på senare år och den utvecklingen ser fortsatt dystert ut. Bakgrunden är främst att annonspengar har flyttats till andra ställen på internet. Utöver det har nu tappet av annonsintäkter som har sin grund i coronapandemin tillkommit. Tillgången till en allsidig och oberoende nyhetsbevakning och opinionsbildning i hela landet måste säkras. Det är då extra viktigt att bevaka områden som är särskilt utsatta där nyhetsbevakning saknas eller har lägre frekvens och se vad mer som kan göras för att förbättra situationen. Då behöver också effekterna av mediestödet för så kallade vita fläckar noga följas.

Behov av granskning av utländska investeringar i svenska mediehus

Vi har länge sett hur intresset från utländsk makt att skaffa sig svensk kunskap, svensk teknologi och svensk forskning via lagliga och olagliga metoder ökat. De utmaningar som även mediehus möter i spåren av covid-19 kan öppna för att exempelvis ryska eller kinesiska statsaktörer köper upp fri och oberoende media i Sverige. För att inte öppna dörrarna på vid gavel vore det betydelsefullt att söka vägar att höja trösklarna på lämpligt sätt. Självklart måste detta ske med respektavstånd till grundlagarna. Hur nationella säkerhetsintressen kan säkerställas vid tillståndsprövning för tv, text-tv och ljudradio har behandlats i särskild utredning. Frågan om hur det säkerställs för att hävda övrig fri och oberoende media måste också hanteras. Förslaget handlar inte om ett förbud mot utländskt ägande i svenska mediehus. Syftet är att få till en granskning som gör det allmänt känt vilka som står bakom och om de kan ha egna utrikes- eller geopolitiska intressen i ägandeskapet eller inte.

Regeringen har nu lämnat en proposition till riksdagen utifrån ett delbetänkande som lämnats av den s.k. Direktinvesteringsutredningen (Ju 2019:06) där det föreslås att det ska införas en ny lag som bland annat innehåller bestämmelser om att den myndighet som regeringen bestämmer ska vara kontaktpunkt enligt förordningen och att kontaktpunkten ska få vissa befogenheter. Regeringen utsåg i juni 2020 ISP, Inspektionen för strategiska produkter, som denna kontaktpunkt. I det fall ISP inte har mandat, kompetens eller befogenheter att också utgöra granskningsfunktion för utländska direktinvesteringar i svenska mediehus bör annan aktör få i uppdrag att granska utländska direktinvesteringar i svenska mediehus för att säkerställa att dessa inte har utrikes- eller geopolitiska intressen av ägandeskapet. Detta uppdrag måste bli tydligt för den sittande Direktinvesteringsutredningen och möjligheten till ett nytt delbetänkande tas till vara.

Förstärkt arbete mot hot mot journalister

Fri media riskerar också att försvagas av hot mot journalister. Detta är också en fråga som berör jämställdhet eftersom kvinnliga journalister ofta drabbas extra av hot. Det riskerar att leda både till självcensur och till att fler väljer att lägga ner sitt journalistiska värv. Det blir ett hot mot såväl det fria ordet som demokratin i bredare bemärkelse och

kan aldrig accepteras. Det är därför viktigt med uppföljning av regeringens handlingsplan mot hat och hot mot journalister, förtroendevalda och konstnärer och att den kan kompletteras efter behov.

Samdistribution av post och tidningar

Det finns fortfarande många som är villiga att betala för att få sina nyheter. Det finns dock svårigheter att få tillgång till media i hela landet. Dels är det på vissa håll svårt att få ut fysiska tidningar eftersom det är problem med distributionen, dels är det i stora delar av landet svårt att få tillgång till media eftersom det saknas stabil och snabb internetuppkoppling.

I den statliga utredaren Kristina Jonängs delbetänkande ”Som ett brev på posten” (SOU 2016:27) återges postbranschens perspektiv på samdistribution av brev och tidningar. Det är tydligt att marknadsinriktade aktörer, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning då både tidnings- och brevfräsändelser minskar. Att samdistribuera brev och tidningar skulle öka både tids- och kostnadseffektiviteten samt påverka positivt ur miljösynpunkt då färre transporter behövs. Tidningar och brev har idag olika tidpunkt för leverans till kund. Vårt förslag innefattar att den gemensamma distributionen sker enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsordning. Förslaget bidrar även till att vidmakthålla en bättre tillgänglighet/service både på landsbygd och i tätort, vilket är av största vikt också för tillgång till lokaljournalistik och därmed en fungerande demokrati.

Ökad tillgänglighet till material producerat av public service

Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att ha en mångfald av perspektiv. Ett fortsatt brett uppdrag för public service är centralt för att utbudet ska vara fortsatt relevant för många i Sverige. Vi lever i en tid med ett alltmer differentierat medieutbud och tidningar under ekonomisk press. Samtidigt finansierar vi public service-medierna SVT, SR och Utbildningsradion. Med nya digitala verktyg finns goda möjligheter att få mer public service utan extra kostnader.

Enligt sändningstillståndet ska public service-medierna ”präglas av folkbildningsambitioner”. Men genom att begränsa användandet av det producerade materialet till egna kanaler begränsas dessa ambitioner och möjligheter.

För att få ett ökat utnyttjande av allmänheten och av andra medier av det public service-material som Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion producerat behövs en förändring av deras öppenhet och tillgänglighet.

Per Lodenius (C)

Peter Helander (C)

Jonny Cato (C)

Stina Larsson (C)

Linda Modig (C)

Per Schöldberg (C)